

Tampereen kaupungin tilinpäätös 2023

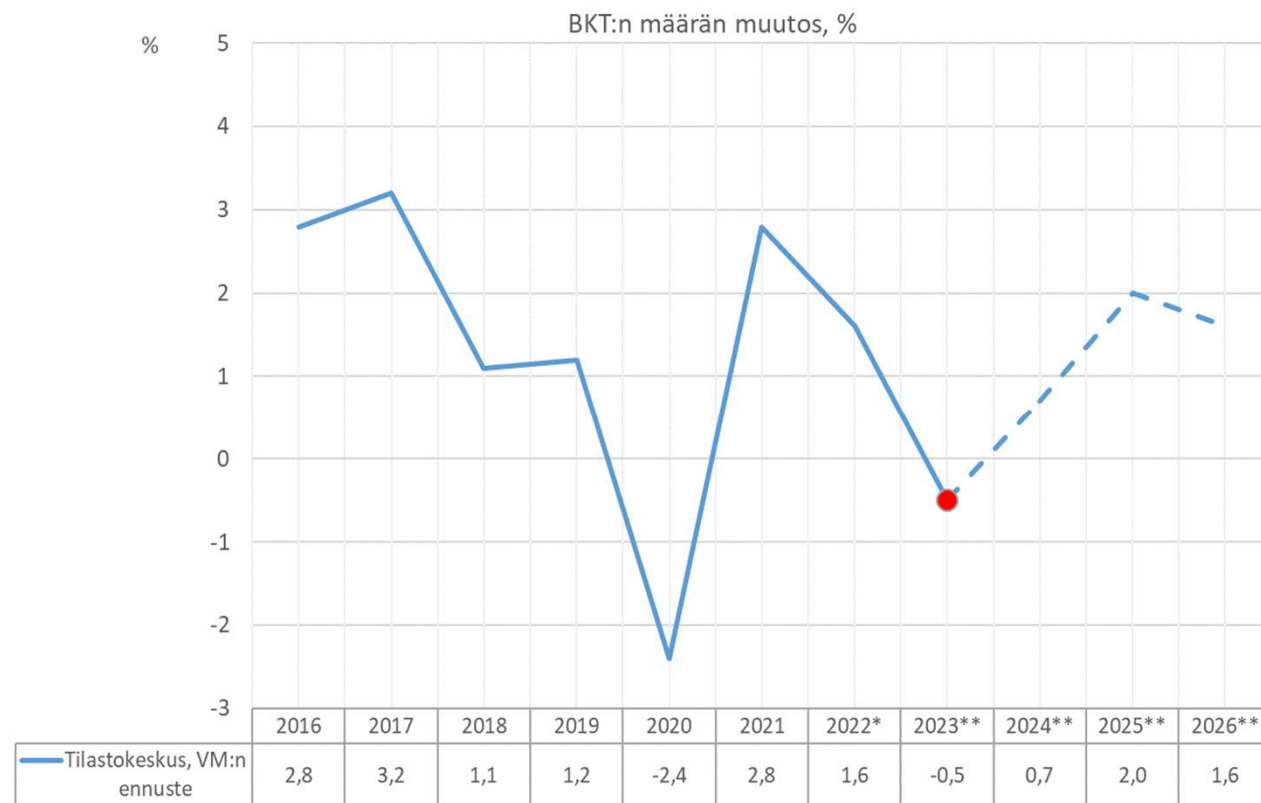
Kaupunginhallitus 18.3.2024

Toimintaympäristön kehitys

Suomen talouden vire

VM:n Taloudellinen katsaus, talvi 2023

- BKT:n arvioidaan supistuvan Suomessa 0,5 prosenttia vuonna 2023. Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt investointeja ja kotitalouksien kulutusta.
- Vuonna 2024 BKT:n kasvu toipuu 0,7 prosenttiin. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja.
- Kulutuksen ja investointien kasvu voimistuu vuonna 2025.
- Työllisyys laskee hieman vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien. Vuonna 2026 15–64-vuotiaiden työllisyysaste on lähes 75 prosenttia ja työttömyysaste 6,6 prosenttia.

Lähde: Tilastokeskus 2016-2022 (* tarkentunut ennakkotieto 2022), ** Ennuste, Valtiovarainministeriön Taloudellinen katsaus talvi 2023 (19.12.2023).

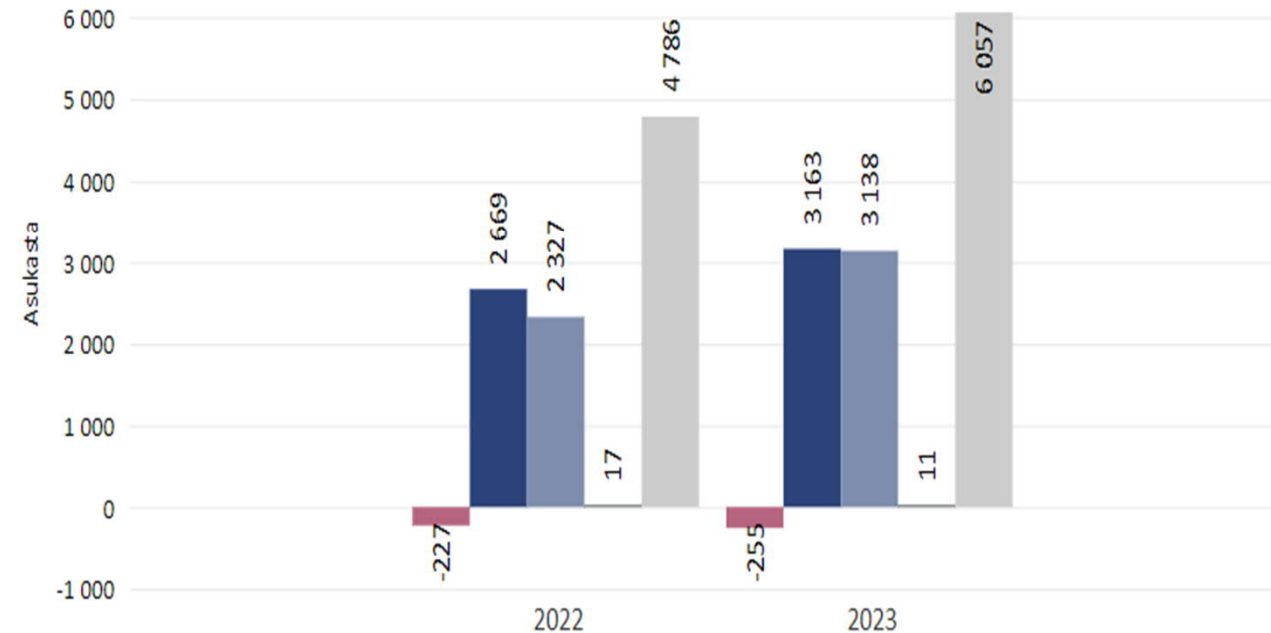
Väestönkasvu ja sen rakenne

ennakkotieto, joulukuu

- Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Tampereella oli joulukuun lopussa 255 066 asukasta.
- Tampereen väestö kasvoi ennätysellisesti 6 057 asukkaalla tammi-joulukuussa 2023, mikä on yli 1 000 asukasta enemmän kuin edellisvuonna vastaavana aikana.
- Vuoden 2023 lopussa Tampere sai ennakkotiedon mukaan muuttovoittoa kuntien välisessä muutossa 3 163 asukasta ja maahanmuuton osalta 3 138 asukasta. Molemmat kasvoivat ennätysellisen korkeiksi ja Tampere oli kuntien välisen muuton muuttovoittoisin kunta Suomessa.
- Luonnollinen väestönmuutos, -255 asukasta, laski edelleen vuoteen 2022 verrattuna.

VÄESTÖNKASVUN RAKENNE

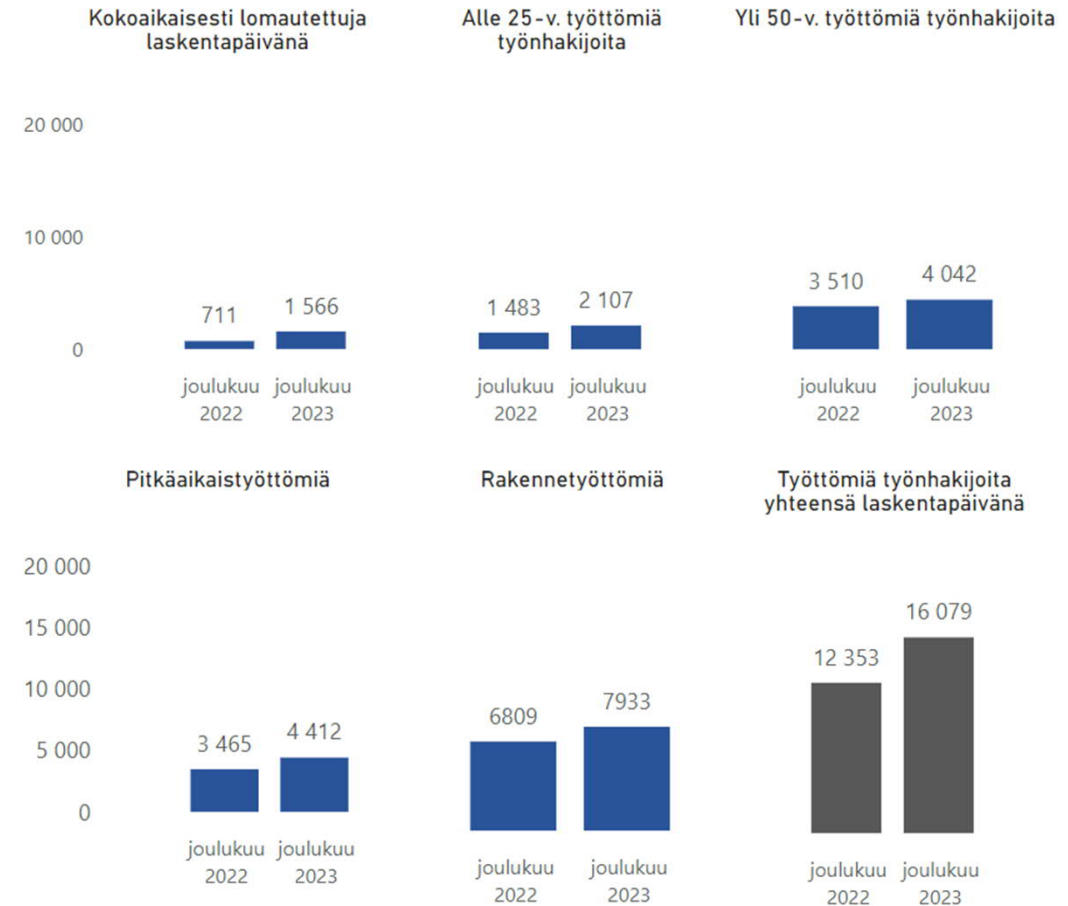
● Luonnollinen väestönlisäys ● Kuntien välinen nettomuutto ● Nettomaahanmuutto ● Väkiluvun korjaus ● Kokonaismuutos

Lähde: Tilastokeskus Väestötilastopalvelu, ennakkotieto

Työllisyys

- Työllisyystilanne Tampereella pysyi suhteellisen vakaana alkuvuonna 2023, mutta heikkeni vuoden edetessä. Työttömyysaste oli alimmillaan huhti-toukokuussa (9,9 %) ja vuoden loppuun mennessä se oli noussut 13,0 %:iin. Tampereen työttömyysasteen kehitys on heijastellut osin koko maan työllisyystilannetta, vaikka loppuvuotta kohden Tampereen työttömyysaste on kasvanut voimakkaammin valtakunnalliseen tilanteeseen verrattuna.
- Vuodentakaiseen joulukuuhun verrattuna työttömien määrä kasvoi 3726 henkilöllä. Erityisesti lomautettujen määrä on kasvanut vuodentakaisesta (+120 %). Työttömien määrä on kasvanut kaikissa segmenteissä: alle 25-vuotiaissa (+42 %), yli 50-vuotiaissa (+15 %), pitkäaikaistyöttömissä (+27 %) ja rakennetyöttömissä (+17 %).
- Tampereen työttömyysaste on kuusikkokaupungeista toiseksi suurin. Tampereella työttömyysaste on kasvanut voimakkaammin vuoden aikana suhteessa muihin kuusikkokaupunkeihin.
- Uusia avoimia työpaikkoja ilmoitettiin keskimäärin 5821 kuussa vuonna 2023 (2022: 8170 paikkaa/kk, 2021: 7090 paikkaa/kk).

Kaupungin talous

Kaupungin tilikauden tulos

Miljoonaa euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / Muutettu TA 23	TP 23 / TP 22
Toimintatuotot	516,3	365,3	385,8	20,5	-130,5
Valmistus omaan käyttöön	5,1	5,4	3,3	-2,1	-1,9
Toimintakulut	-1 964,0	-978,0	-968,3	9,7	995,7
Toimintakate	-1 442,5	-607,4	-579,2	28,1	863,3
Verotulot	1 192,3	679,0	681,1	2,1	-511,2
Valtionosuudet	373,9	56,2	58,3	2,2	-315,5
Rahoitustuotot ja -kulut	18,6	24,0	27,8	3,9	9,2
Vuosikate	142,3	151,8	188,0	36,2	45,7
Poistot ja arvonalentumiset	-124,4	-128,8	-132,7	-3,8	-8,2
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos	17,8	22,9	55,3	32,4	37,5
Tilinpäätössiirrot	2,3	2,1	2,8	0,7	0,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	20,1	25,0	58,1	33,1	38,0

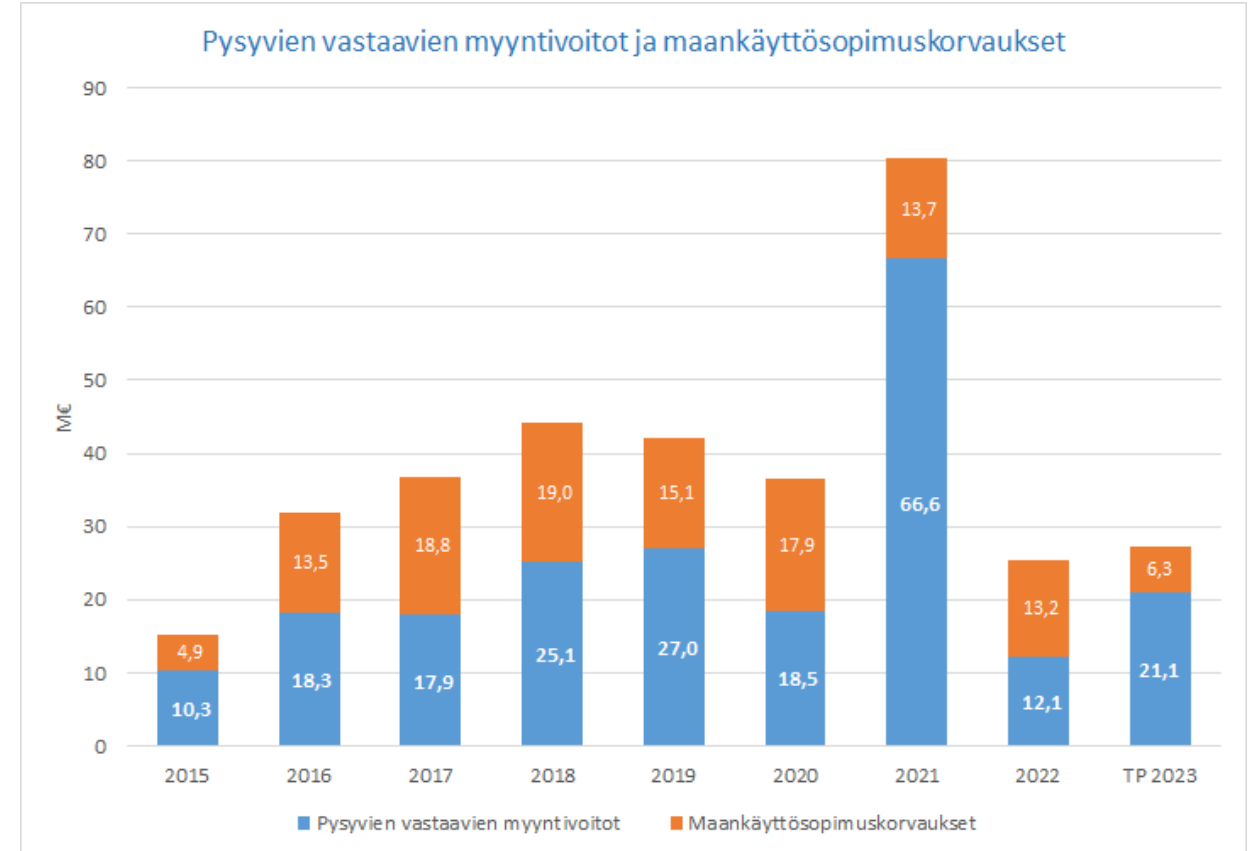
Keskeiset nostot tilinpäätöksestä

- Toimintakate toteutui 28,1 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Toimintatuotot ylittyivät 20,5 milj. eurolla ja toimintakulut alittuivat 9,7 milj. eurolla.
- Verotulot vähenivät edellisvuodesta 511,2 milj. euroa ja toteutuivat 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä ja yhteisövero-osuutta 11,25 prosenttiyksiköllä sote-uudistuksen seurauksena. Kunnat saivat vielä alkuvuodesta 2023 verotilityksiä verovuoden 2022 jako-osuuksilla. Tampereen osuus ”verohännistä” oli arviolta noin 65 milj. euroa.
- Valtionosuudet vähenivät edellisvuodesta 315,5 milj. euroa sote-uudistuksen seurauksena ja toteutuivat 2,2 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina. Valtiovarainministeriö ilmoitti marraskuussa 2023, että kunnille on maksettu vuodelle 2023 liikaa valtionosuuksia, jotka tullaan perimään takaisin vuosina 2025-2027. Tampereen osuus on valtiovarainministeriön laskelman mukaan 22,5 milj. euroa.
- Nettoinvestointien toteuma oli 229,2 milj. euroa, mikä alitti muutetun talousarvion 53,8 milj. eurolla. Alitusta selittää erityisesti talonrakennusinvestointien viivästyminen. Investointien tulorahoitus oli 82 prosenttia.
- Lainakannaksi muodostui 853,7 milj. euroa (3 347 euroa/asukas). Lainakanta pieneni 72,2 milj. euroa edellisvuodesta, mihin vaikutti mm. konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen väheneminen.

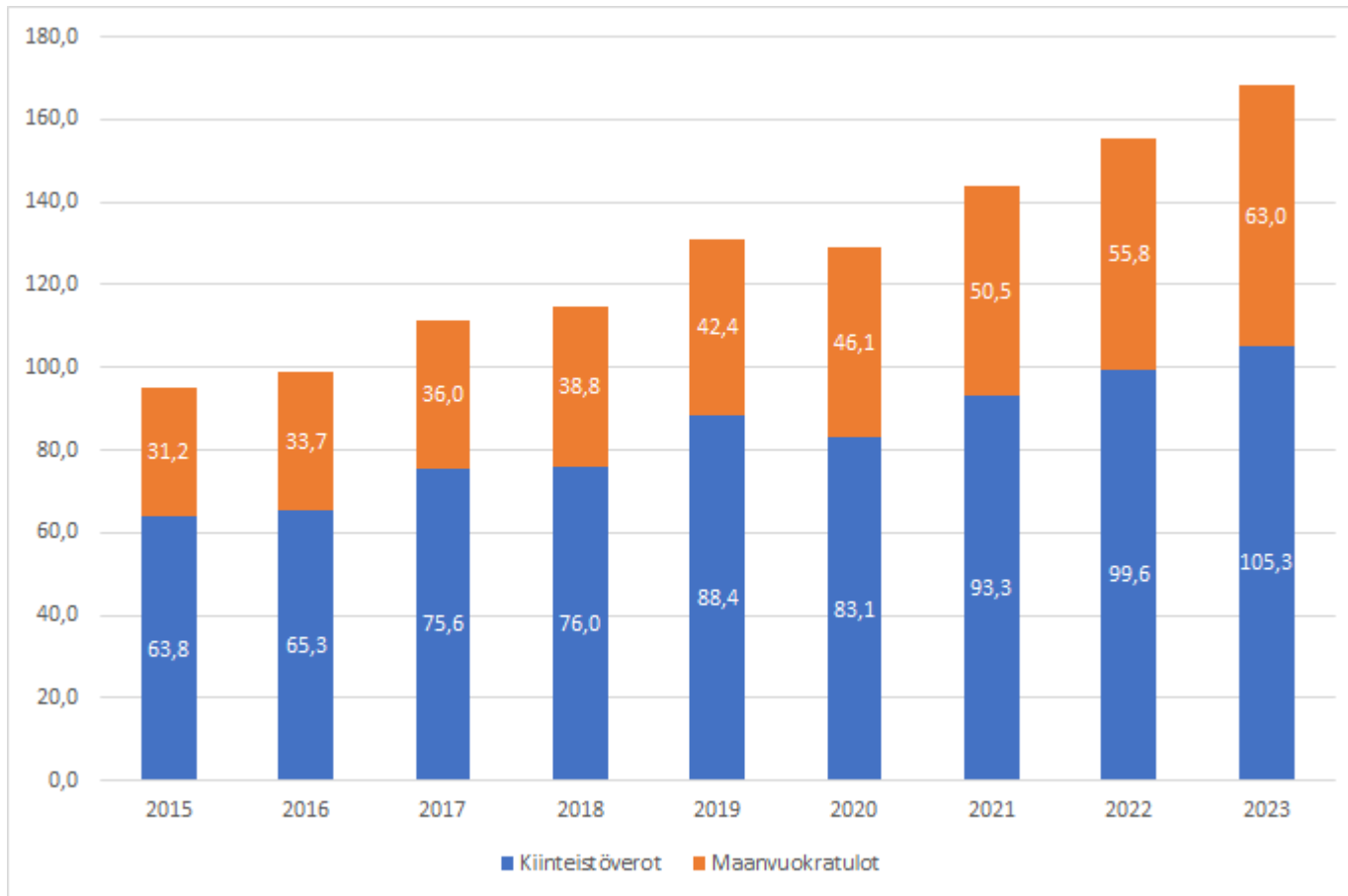

Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset

- Omaisuuden myyntivoittoja toteutui 21,1 milj. euroa. Toteuma ylitti muutetun talousarvion 0,1 milj. eurolla.
  - Merkittävimmät vuonna 2023 toteutuneet myyntivoitot; maa-alueiden osalta Metson tontti Lahdesjärvellä (5,3 milj. euroa), Hämeenkatu 36 (4,8 milj. euroa) ja Asunto Oy Koskipuisto (3,8 milj. euroa) sekä rakennusten osalta Frenckellin kiinteistö (4,1 milj. euroa).
- Vuodelle 2023 tuloutettuja maankäyttösopimuskorvauksia toteutui 6,3 milj. euroa, mikä on 4,3 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän.
- Maankäyttösopimuskorvaukset tuloutuvat yhdyskuntarakentamisen toteutumisen mukaan.
  - Merkittävimmät vuodelle 2023 kohdistuneet sopimuskorvaukset kohdistuivat seuraaville kaava-alueille: Aleksanterinkatu 21, Tuomikirkonkatu 22-24, Tohlopınranta, Nauhatehdas, Raholan radanvarsi ja Västingınmaki.

Kiinteistövero ja maanvuokratulot

- Kiinteistöverojen määrä on kasvanut 41,5 milj. euroa vuodesta 2015.
- Maanvuokratulojen määrä on kasvanut 31,8 milj. euroa vuodesta 2015.
- Yhteensä kasvu on 73,3 milj. euroa.

Tilinpäätös talousarvioon nähden (ulkoiset erät)

- Tilikauden tulos 32,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi
- Tuotot ylittyivät 20,5 milj. euroa
  - Myyntituotot 7,2 milj. euroa (mm. joukkoliikenteen lipputulot)
  - Maksutuotot 5,4 milj. euroa (mm. maankäyttösopimuskorvaukset)
- Kulut alittuivat 9,7 milj. euroa
  - Henkilöstökulut 3,4 milj. euroa
  - Aineet ja tarvikkeet 3,7 milj. euroa

Miljoonaa euroa	TP 23 / Muutettu TA 23
Toimintatuotot	20,5
Valmistus omaan käyttöön	-2,1
Toimintakulut	9,7
Toimintakate	28,1
Verotulot	2,1
Valtionosuudet	2,2
Rahoitustuotot ja -kulut	3,9
Vuosikate	36,2
Poistot ja arvonalentumiset	-3,8
Satunnaiset erät	0,0
Tilikauden tulos	32,4
Tilinpäätössiirrot	0,7
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	33,1

Poikkeamat talousarvioon, palvelualueet (toimintakate)

Miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Ero
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-365,2	-367,7	-2,6
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-103,6	-101,9	1,7
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta*	-103,7	-90,7	13,0
Asunto- ja kiinteistölautakunta	144,1	156,8	12,7
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalautakunta	-47,0	-45,4	1,6
Joukkoliikennelautakunta	-29,0	-27,8	1,2

* *Sitovuustaso Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)*

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, palvelualueet 1/2

- Kasvatus- ja opetuslautakunta (-2,6 milj. euroa): Toimintatuottoja kertyi yhteensä 0,9 milj. euroa talousarviota enemmän. Varhaiskasvatuksen maksutuotot ylittyivät, koska varhaiskasvatuslain muutos pienensi tulokertymää ennakoitua vähemmän. Myös myyntituotot ja muut toimintatuotot ylittyivät. Toimintakulut ylittyivät nettomääräisesti 3,4 milj. euroa. Suurimmat ylitykset olivat henkilöstökuluissa (5,0 milj. euroa) ja palvelujen ostoissa (2,2 milj. euroa). Henkilöstökulujen ylitystä selittää mm. palvelutarpeen kasvu, sijauskustannukset sekä kunta-alan palkkaratkaisu. Palvelujen ostojen ylitys aiheutui pääosin työterveyden kustannuksista ja ateria- ja siivouspalvelujen ostoista. Kalusto- ja tarvikehankinnat alittuivat 2,8 milj. euroa mm. rakennushankkeiden ja kalustotoimitusten viivästymisen vuoksi.
- Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (+1,7 milj. euroa). Toimintatuotot ylittyivät 3,3 milj. euroa lähinnä historiallisten museoiden hyvän yleisömenestyksen vuoksi ja siitä aiheutuneista tulokertymistä. Myös liikuntapalvelujen maksutuotot ja Sara Hildénin taidemuseon myynti- ja maksutuotot ylittyivät. Toimintakulut ylittyivät 1,6 milj. euroa. Suurimmat ylitykset aiheutuvat Kulttuurin palvelukokonaisuuden näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä palvelujen ostoista ja materiaalihankinnoista, joihin vaikutti palvelutuotannon volyymin ja asiakasmäärien kasvu.

Merkitävimmät poikkeamat talousarvioon, palvelualueet 2/2

- Elinvoima- ja osaamislautakunta (+12,8 milj. euroa) Toimintatuotot toteutuivat lähes suunnitellusti ja toimintakulut 12,8 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Ammatillisen koulutuksen osalta tilikauden tulos ylittyi 3,5 milj. euroa suunnitellusta. Henkilöstökulut alittuivat talousarviosta 6,1 milj. euroa mm. toteutumattomien rekrytointien myötä. Palvelujen ostot alittuivat koko lautakunnan tasolla 5,8 milj. euroa. Työllisyyskokeilun asiakkaille kohdistuvissa palvelujen ostoissa painotettiin ensisijaisesti valtion työllisyysmäärärahojen käyttöä.
- Asunto- ja kiinteistölautakunta (+12,7 milj. euroa) Toimintatuotot toteutuivat 9,4 milj. euroa talousarviota suurempina. Maankäyttösopimuskorvauksia kertyi 4,3 milj. euroa talousarviota enemmän. Vuokratuotot ylittyivät 3,7 milj. euroa. Pääasiassa pysyvien vastaavien myyntivoitoista kertyvien muiden toimintatuottojen toteuma ylittyi noin 0,5 milj. euroa. Toimintakulut alittuivat 3,3 milj. euroa.
- Yhdyskuntalautakunta (+1,5 milj. euroa) Toimintatuotot toteutuivat noin 0,6 miljoonaa euroa talousarviota suurempina. Eniten tuotot ylittyivät katutilavalvonnassa (2,6 milj. euroa) sekä ympäristöterveydessä (0,2 milj. euroa). Suurimmat tuottojen alitukset olivat rakennusvalvonnassa (1,4 milj. euroa), kadunvarsipysäköinnissä (0,4 milj. euroa), asemakaavoituksessa (0,4 milj. euroa) sekä lumen ja maan vastaanotossa (0,2 milj. euroa). Toimintakulujen alitus (1,0 milj. euroa) aiheutui pääosin täyttämättömistä vakansseista sekä omajohtoisen rakentamisen määrästä.
- Joukkoliikennelautakunta (+1,2 milj. euroa) Toimintatuotot ylittyivät 7,4 milj. euroa. Joukkoliikenteen kustannustaso ylittyi 6,2 milj. euroa kustannustason nousun ja liikennetarjonnan lisäyksen vuoksi.

Poikkeamat talousarvioon, konsernihallinto ja taseyksiköt

Miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Ero
Konsernihallinto (toimintakate)			
Konsernihallinto*	-42,7	-34,8	7,9
Yhteiset erät	-115,5	-113,4	2,1
Taseyksiköt (liikeliijäämä)			
Tampereen Vesi Liikelaitos	28,8	25,2	-3,6
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	0,0	0,0	0,0
Laskelmaosa			
Korkotuotot ja -kulut	-14,4	-12,2	2,2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	68,8	60,0	-8,8

* Sitovuustaso ICT-kehittäminen (toimintakate + nettoinvestoinnit)

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, konsernihallinto ja taseyksiköt

- Konsernihallinto (+7,9 milj. euroa): ICT-kehittämiseen käytettiin 3,7 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Muita merkittäviä syitä poikkeamiin olivat palvelujen ostojen ja henkilöstömenojen alittuminen. Alituksia oli lukuisissa eri yksiköissä ja erissä.
- Yhteiset erät (+2,1 milj. euroa): Suurtapahtumiin käytettiin 1,2 milj. euroa suunniteltua vähemmän kahden tapahtuman jäätyä toteutumatta ja kahden siirtyessä vuodelle 2024. Toinen merkittävä talousarvion poikkeama (+0,9 milj. euroa) liittyi hyvinvointialueelle siirtyneiden toimintojen odottamattomiin tuloihin ja menoihin. Tredulle kohdistettiin valtionosuusrahoitusta joulukuun lisärahoituspäätöksen perusteella, mikä lisäsi Yhteisten erien sisäistä menoa 0,5 milj. euroa.
- Tampereen Vesi Liikelaitos (-3,6 milj. euroa): Palvelujen ostojen 1,9 milj. euron ylitysten taustalla oli muun muassa koneiden ja kaluston kunnossapitotarpeiden lisääntyminen, varautumiseen panostaminen, maansiirto- ja työkonepalveluiden ostot verkostorakentamisen osalta sekä yhtiöittämiseen liittyvät kulut. Henkilöstökulut ylittyivät 0,5 milj. eurolla vuorolisistä ja varallaolokuluista johtuen. Liiketoiminnan muiden kulujen 0,6 milj. euron ylitys johtui pääosin vuokratuista varavoimakoneista.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut (milj. euroa)	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / Muutettu TA 23
Palkat ja palkkiot	-547,2	-360,6	-357,6	3,0
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-118,5	-74,0	-74,0	0,0
Muut henkilösivukulut	-20,4	-14,7	-14,3	0,4
Yhteensä	-686,1	-449,4	-445,9	3,4

Henkilöstökulut

- Toteutuneet henkilöstökulut vuonna 2023 olivat 445,9 milj. euroa. Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 3,4 milj. euroa (0,8 %).
  - Kasvatus- ja opetuslautakunta: ylitys 5,0 milj. euroa (palvelutarpeen kasvu, rekrytointihaasteisiin vastaaminen, sijauskustannusten nousu sekä kunta-alan palkkaratkaisun vaikutus)
  - Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta: ylitys 0,1 milj. euroa (lomapalkkavelan muutos)
  - Elinvoima- ja osaamislautakunta: alitus 6,1 milj. euroa
    - Ammatillinen koulutus: alitus 1,5 milj. euroa (projektitoiminnan toteutumattomat henkilöstökulut)
    - Työllisyys- ja kasvupalvelut: alitus 4,0 milj. euroa (viivästyneet rekrytoinnit, palkkatukityöllistämisen väheneminen).
  - Yhdyskuntalautakunta: alitus 1,4 milj. euroa (viivästyneet rekrytoinnit ja osa-aikaisuudet).
  - Konsernihallinto: alitus 1,3 milj. euroa (viivästyneet rekrytoinnit ja täyttämättömät vakanssit).
- Työvoimakustannukset (henkilöstömenot lisättynä työvoiman vuokrauskustannuksilla) alittivat muutetun talousarvion 3,0 milj. eurolla. Henkilöstökulujen osuus alituksesta oli 3,4 milj. euroa. Työvoiman vuokrausmenojen osalta muutettu talousarvio ylittyi 0,5 milj. eurolla.

Palkalliset henkilötyövuodet

	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / Muutettu TA 23
Palkalliset henkilötyövuodet				
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue	4 523	0	0	0
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	4 523	0	0	0
Sivistyspalvelujen palvelualue	5 007	5 209	5 347	138
Kasvatus- ja opetuslautakunta	4 050	4 230	4 362	132
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	957	979	985	5
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue	1 898	1 953	1 846	-107
Elinvoima- ja osaamislautakunta	1 849	1 896	1 792	-104
Asunto- ja kiinteistölautakunta	50	57	54	-3
Kaupunkiympäristön palvelualue	318	361	337	-24
Yhdyskuntalautakunta	293	333	311	-22
Joukkoliikennelautakunta	25	29	26	-2
Konsernihallinto	333	313	300	-13
Liikelaitokset	451	443	437	-6
Tampereen Kaupunkiliikenne	295	279	275	-4
Tampereen Vesi	157	164	163	-1
Pirkanmaan pelastuslaitos	675	0	0	0
Yhteensä	13 206	8 280	8 268	-12

Palkalliset henkilötyövuodet

Palkalliset henkilötyövuodet	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / Muutettu TA 23
Ilman palkkatuettua henkilöstöä	13 025	8 003	8 104	101
Palkkatuettu henkilöstö	180	277	164 -	113
Palkalliset henkilötyövuodet yhteensä	13 206	8 280	8 268 -	12

- Palkallisten henkilötyövuosien määrä vuonna 2023 oli 8 268 henkilötyövuotta, mikä alitti muutetun talousarvion 12 henkilötyövuodella (-0,1 %).
  - Kasvatus- ja opetuslautakunnan osalta palkalliset henkilötyövuodet ylittivät muutetun talousarvion 132 henkilötyövuotta. Varhaiskasvatuksessa ylitystä oli 104 henkilötyövuotta ja perusopetuksessa 27 henkilötyövuotta. Ylitystä selittää palvelutarpeen ja sijaisten määrän kasvu sekä rekrytointihaasteisiin vastaaminen.
  - Elinvoima- ja osaamislautakunnan palkalliset henkilötyövuodet toteutuivat 104 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempinä.
    - Työllisyys- ja kasvupalveluissa palkalliset henkilötyövuodet toteutuivat -99 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempinä viivästyneiden rekrytointien ja palkkatukityöllistettävien määrän vähenemisen vuoksi.
  - Yhdyskuntalautakunnan palkalliset henkilötyövuodet alittivat muutetun talousarvion -22 henkilötyövuotta. Alitusta selittää viivästyneet rekrytoinnit sekä osa-aikaisuudet.
  - Konsernihallinnossa palkalliset henkilötyövuodet alittivat muutetun talousarvion -13 henkilötyövuotta. Alitusta selittää viivästyneet projektit ja rekrytoinnit.
- Palkkatuetun henkilöstön osuus tilinpäätöksestä on 164 henkilötyövuotta, joka alittaa muutetun talousarvion -113 henkilötyövuotta.

Verorahoitus

Miljoonaa euroa	TP 2022	Alkup. TA 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP / Muutettu TA	TP 23 / TP 22, %	TP 23 / TP 22
Verotulot yhteensä	1 192,3	630,0	679,0	681,1	2,1	-42,9	-511,2
Kunnallisvero	953,9	441,5	476,0	477,8	1,8	-49,9	-476,1
Yhteisövero	138,8	90,0	97,0	98,0	1,0	-29,4	-40,8
Kiinteistövero	99,6	98,5	106,0	105,3	-0,7	5,7	5,7
Valtionosuudet yhteensä	373,9	61,9	56,2	58,3	2,2	-84,4	-315,5
Peruspalvelut	179,5	-47,1	-58,8	-57,9	0,8	-132,3	-237,5
Muut opetus ja kulttuuri	78,4	74,0	78,6	80,0	1,3	2,0	1,5
Verotulomenetyksen korvaus	115,9	35,0	36,3	36,3	0,0	-68,7	-79,6
Verorahoitus yhteensä	1 566,2	691,9	735,2	739,4	4,2	-52,8	-826,8

Verorahoitus

Verotulot

Verotuloja kertyi 681,1 milj. euroa. Verotulojen määrä putosi vuodesta 2022 noin 511 milj. euroa, koska sote-uudistuksen myötä kuntien tuloveroprosentteja ja kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta leikattiin. Kunnille kuitenkin tilitettiin vielä alkuvuodesta 2023 veroja verovuoden 2022 korkeammilla jako-osuuksilla. Vuodelta 2022 siirtyikin vuodelle 2023 verotilityksiä peräti 1,4 miljardia euroa. Tampereen osuus tästä ns. verohännästä on arviolta noin 65 milj. euroa.

- Kunnallisverotuloja kertyi 477,8 milj. euroa. Tampereen tuloveroprosentti oli 7,61. Kuntien tuloveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä sote-uudistuksen seurauksena. Kunnallisverotulon suhteellisen korkea kertymä perustui ns. verohäntiin. Hyvää verotulokertymää selitti myös ansiotulojen voimakkaana jatkunut kasvu. Verotettavat tulot kasvoivat 6,0 prosenttia vuoden 2022 verotuksessa ja kasvu oli suurten kaupunkien korkein.
- Yhteisöverotuloja kertyi 98,0 milj. euroa. Kuntien jako-osuutta leikattiin 11,25 prosenttiyksikköä sote-uudistuksen vuoksi. Vuoden 2023 verotulokertymään sisältyy myös ns. verohäntiä.
- Kiinteistöverotuloja kertyi 105,3 milj. euroa, mikä oli 5,7 prosenttia edellisvuotta enemmän. Kasvu aiheutui suurelta osin rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttamasta rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotuksesta.

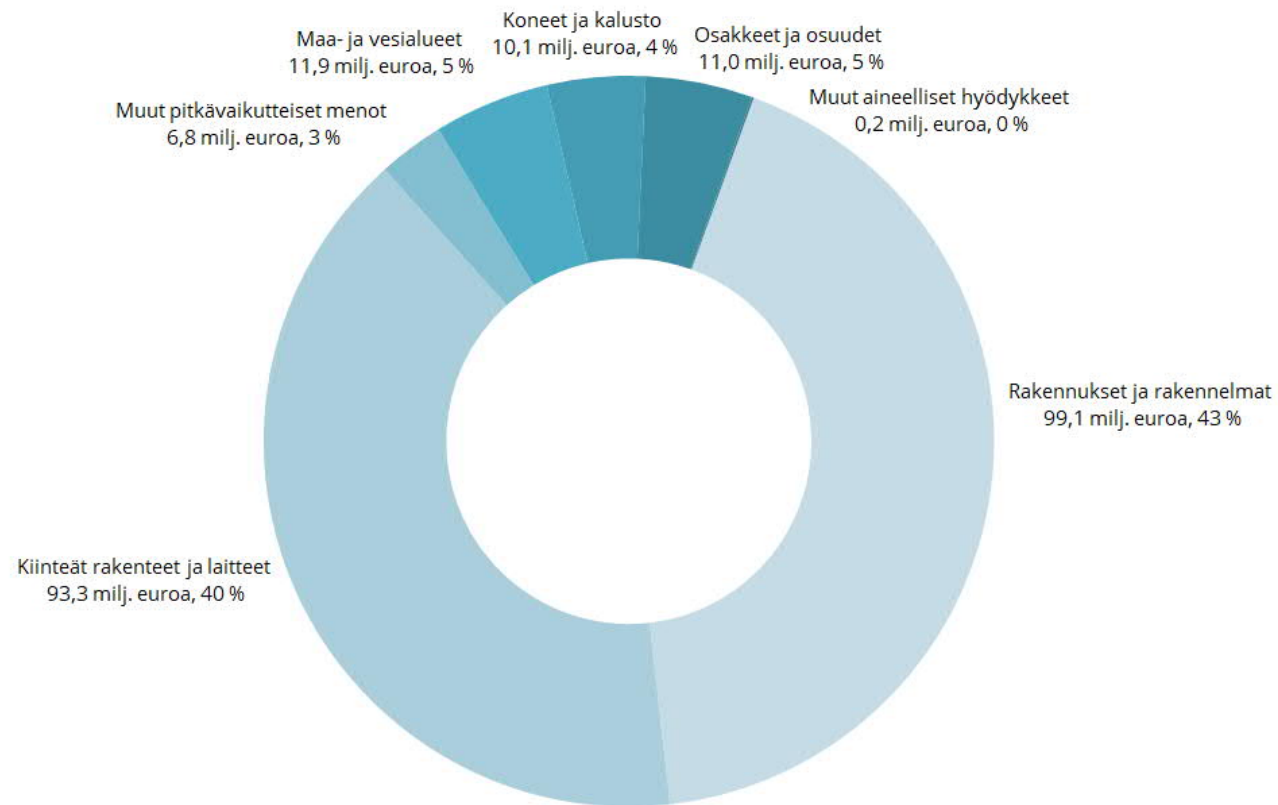
Valtionosuudet

Valtionosuuksia ja verotulomenetysten korvausta kertyi nettomääräisesti 58,3 milj. euroa.

- Peruspalvelujen valtionosuus kääntyi Tampereella sote-uudistuksen tasauserien myötä 57,9 milj. euroa negatiiviseksi. Tampereelta siirrettiin hyvinvointialueelle menoja enemmän, mitä verotuloja ja valtionosuuksia leikattiin ja tätä erotusta tasoitetaan muutosrajoittimella ja järjestelmämuutoksen tasauksella.
- Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia kertyi 80,0 milj. euroa. Valtionosuus kasvoi 1,5 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Kasvu koostui ammatillisen koulutuksen valtionosuuksien kasvusta, muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet eivät kasvaneet lainkaan.
- Verotulomenetysten korvausta maksettiin 36,3 milj. euroa. Sote-uudistus vaikutti merkittävästi myös tähän erään; vuoden 2022 korvaus oli 115,9 milj. euroa.

Investoinnit

Milj. euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP / Muutettu TA
Aineettomat hyödykkeet				
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot	-4,0	-9,2	-3,6	5,6
Muut pitkävaikuttaiset menot	-0,8	-1,1	-3,1	-2,0
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	-16,2	-21,9	-11,9	10,0
Rakennukset	-99,3	-129,0	-99,1	29,9
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-110,4	-94,7	-93,3	1,4
Koneet ja kalusto	-6,9	-16,4	-10,1	6,3
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	-0,7	-15,2	-11,0	4,3
Investoinnit yhteensä	-238,6	-287,7	-232,4	55,3
Rahoitusosuudet	5,9	4,6	3,2	-1,5
Nettoinvestoinnit yhteensä	-232,6	-283,1	-229,2	53,8
Pysyvien vastaavien luovutustulot	16,9	29,4	33,6	4,2

Huom. Sisältää kaupungin ulkoiset investoinnit.

Investoinnit

- Vuoden 2023 nettoinvestointien toteuma on 229,2 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 53,8 milj. eurolla. Valtuusto budjetoit vuodelle 2024 uudelleen 40,6 milj. euroa viivästyneitä hankkeita.
- Merkittävimmät poikkeamat ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan talonrakennushankkeissa sekä maanhankinnan ja maan esirakentamisen investoinneissa (pl. erikseen sitovat erät), yhdyskuntalautakunnan (pl. erikseen sitovat erät), Viiden tähden keskusta-kehitysohjelman, Hiedanranta-kehitysohjelman, konsernihallinnon ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investoinneissa.
- Pysyvien vastaavien myyntitulojen toteuma oli 33,6 milj. euroa, mikä ylittää muutetun talousarvion 4,2 milj. eurolla. Merkittävä osa toteutuneista luovutustuloista koostui asunto- ja kiinteistölautakunnan luovutustuloista (yhteensä 33,5 milj. euroa)

Poikkeamat talousarvioon, investoinnit

Nettoinvestoinnit, miljoonaa euroa	Muutettu talousarvio 2023	Tilinpäätös 2023	Ero
Sivistyspalvelujen palvelualue			
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-6,1	-4,9	1,2
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-13,2	-9,2	4,0
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue			
Elinvoima- ja osaamislautakunta	-3,6	-2,4	1,2
Asunto- ja kiinteistölautakunta	-148,7	-111,8	36,9
Kaupunkiympäristön palvelualue			
Yhdyskuntalautakunta	-62,7	-60,3	2,3
Joukkoliikennelautakunta	-0,5	0,0	0,5
Konsernihallinto			
Konsernihallinto, muut	-0,1	-0,1	0,0
Yhteiset erät	-14,8	-11,0	3,9
ICT-kehittäminen*	-8,4	-4,2	4,3
Liikelaitokset			
Tampereen Vesi Liikelaitos	-24,5	-25,1	-0,6
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-0,3	-0,3	0,0
Yhteensä	-283,1	-229,2	53,8

* *Sitovuustaso bruttoinvestoinnit + käyttötalous*

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, investoinnit 1/2

Asunto- ja kiinteistölautakunta (investointien muutetun talousarvion alitus 36,9 milj. euroa)

- Talonrakennushankkeiden suurimmat poikkeamat (yhteensä +25,4 milj. euroa): Tammelan Stadion, Tampereen Lyseon perusparannus, Härmälän koulun ja kirjaston perusparannus, Kaupin pesäpallostadionin oheistilat, Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennus, Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannus ja Tasanteen päiväkoti
- Muut investoinnit (+5,4 milj. euroa): Maaomaisuuden investoinneissa viivästyksiä, koska asemakaavoja ei vahvistunut suunnitellusti.
- Hiedanranta (+3,5 milj. euroa): Hiedanrannan johtosiirrot ja pilaantuneiden maiden puhdistustyöt siirtyivät osin seuraavalle vuodelle
- Viiden tähden keskusta (+2,5 milj. euroa): Viinikanlahden pilaantuneiden maiden puhdistustyöt ja Hakametsä Sport Campuksen alueen johtosiirrot siirtyivät osin seuraavalle vuodelle

Merkittävimmät poikkeamat talousarvioon, investoinnit 2/2

Yhdyskuntalautakunta (nettoinvestointien muutetun talousarvion alitus 2,3 milj. euroa)

- Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät) (-4,2 milj. euroa): Suurin syy ylityksiin oli kustannustason edelleen jatkunut nousu. Lisäksi kohteiden aikataulu- ja laajuusmuutokset aiheuttivat ylityksiä ja alituksia verrattuna suunnitelmaan.
- Viiden tähden keskusta (+2,5 milj. euroa): Osa Ranta-Tampellan viimeistelytöistä, Asemakeskuksen toteutus ja Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi hankkeen aloitus siirtyivät seuraavalle vuodelle

Konsernihallinto (investointien muutetun talousarvion alitus 8,1 milj. euroa)

- Hankkeiden suunniteltua hitaampi eteneminen (henkilöstöressurssien saatavuus ja kilpailutusten eteneminen). Osa suunnitelluista yhteisten erien sijoituksista ei toteutunut.

Sivistys- ja kulttuurilautakunta (investointien muutetun talousarvion alitus 4,0 milj. euroa)

- Syynä alitukselle olivat rakennushankkeiden aikataulumuutokset useissa eri kohteissa.

Rahoituslaskelma

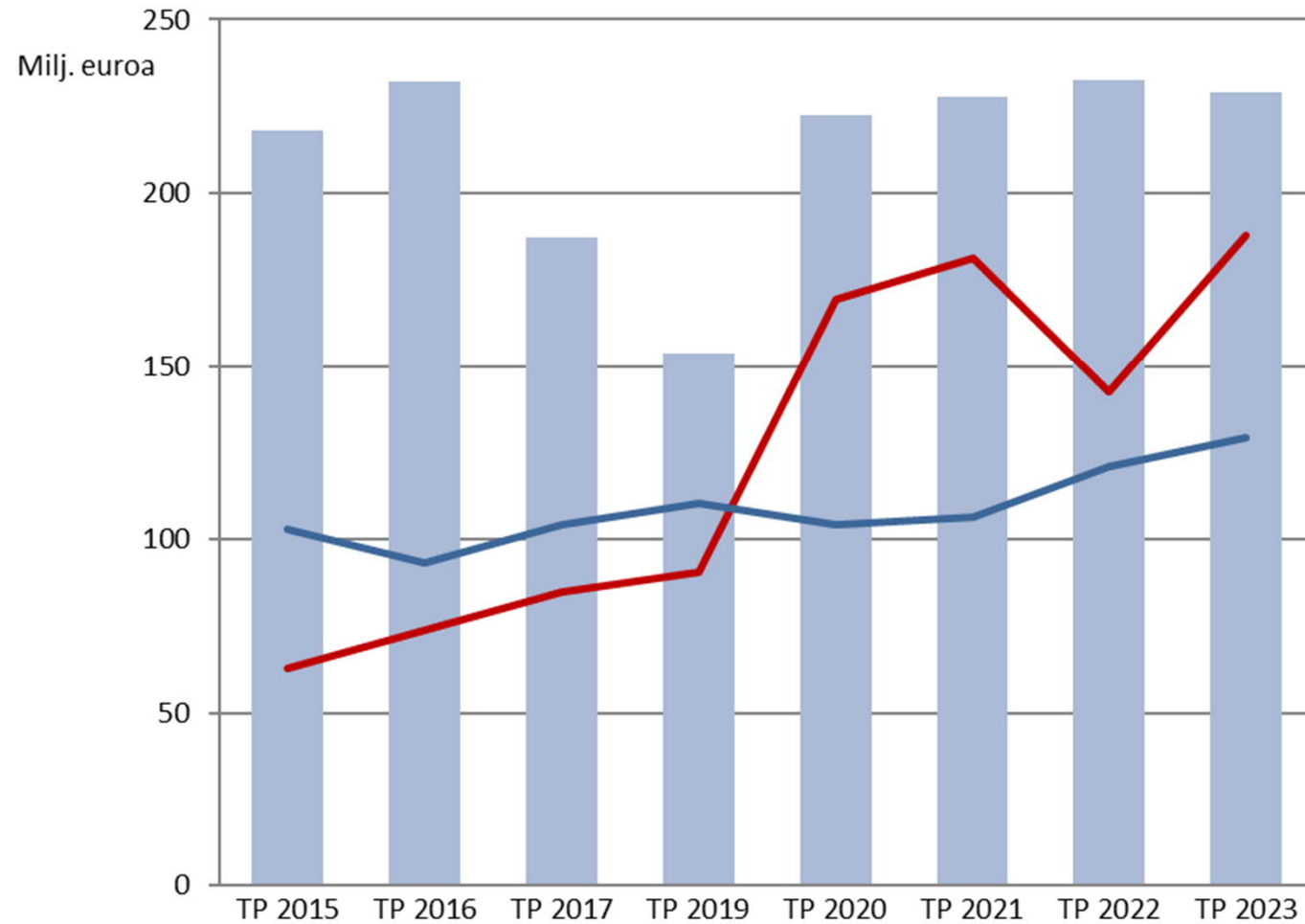
Milj. euroa	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / Muutettu TA 23	TP 23 / TP 22
Toiminnan rahavirta	127,7	130,8	167,2	36,4	39,5
Investointien rahavirta	-215,8	-253,6	-195,6	58,0	20,1
Investointimenot	-238,4	-287,7	-232,4	55,3	6,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	5,9	4,6	3,2	-1,5	-2,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	16,8	29,4	33,6	4,2	16,8
Toiminnan ja investointien rahavirta	-88,0	-122,8	-28,4	94,4	59,6
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-1,5	10,5	8,8	-1,7	10,3
Lainakannan muutokset	34,9	0,0	-72,2	-72,2	-107,0
Oman pääoman muutokset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset	15,7	0,0	-57,8	-57,8	-73,5
Rahoituksen rahavirta	49,0	10,5	-121,2	-131,6	-170,2
Rahavarojen muutos	-39,0	-112,3	-149,6	-37,2	-110,6
Rahavarat tilikauden lopussa	241,4	-	91,9	-	-149,6
Rahavarat tilikauden alussa	280,4	-	241,4	-	-39,0

Investointien tulorahoitus-%
82,0 %
(Tilinpäätös 2023)

Toiminnan ja investointien
rahavirta 5 vuotta
-208,7 milj. euroa
(Tilinpäätös 2023)

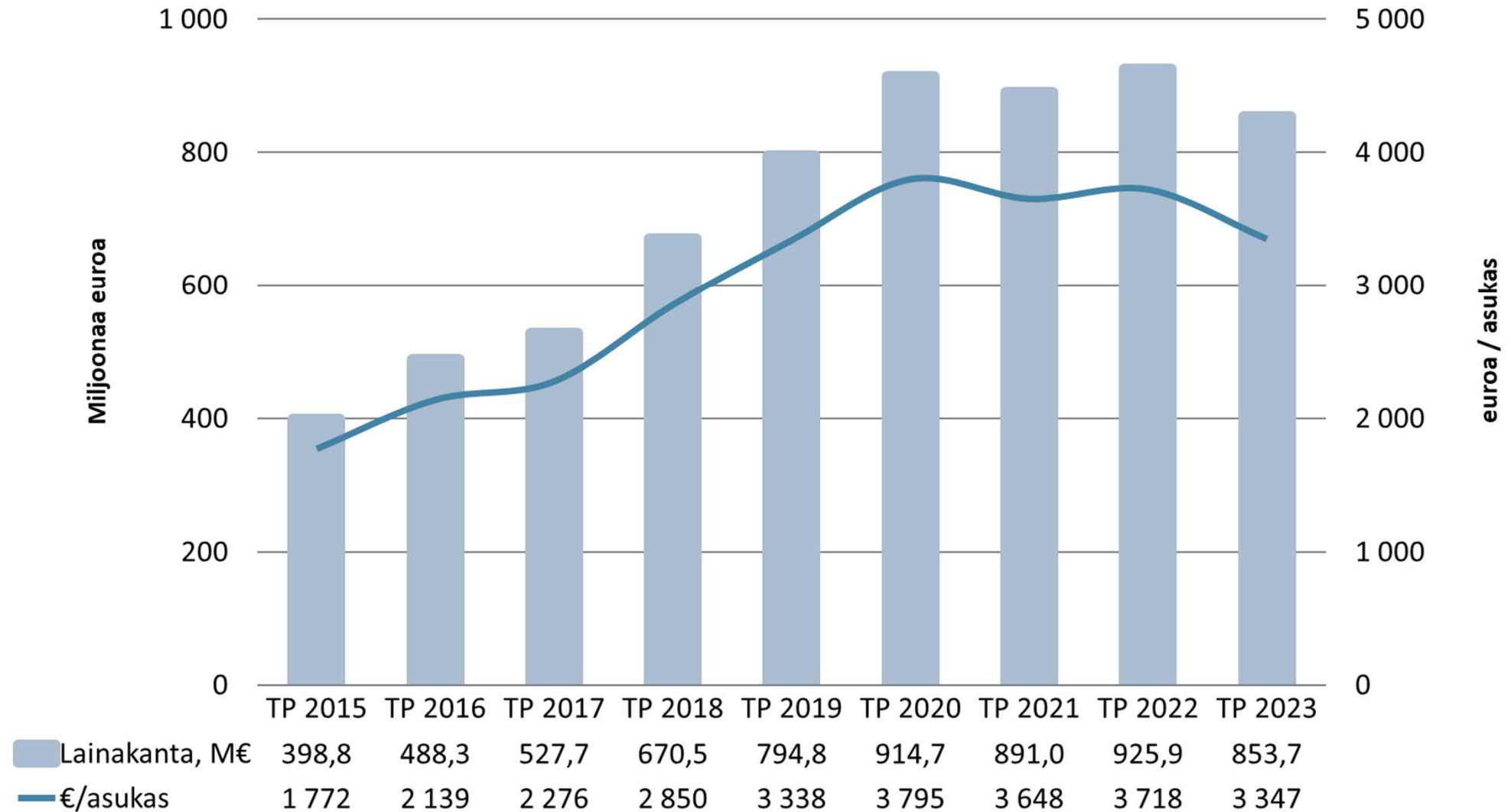
Kassan riittävyys
26 päivää
(Tilinpäätös 2023)

Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot

Nettoinvestoinnit, milj. €	218	232	187	154	223	228	233	229
Vuosikate, milj. €	63	74	85	90	169	181	142	188
Poistot, milj. €	103	93	104	110	104	106	121	129

Lainamäärän kehitys

Tunnuslukuja

	TP 2022	TA 2023	Muutettu TA 2023	TP 2023	TP 23 / TP 22	TP 23 / Muutettu TA 23
Toimintakate, milj. €	-1 442,5	-592,1	-607,4	-579,2	863,3	28,1
Nettomenojen kasvu, %	2,7	-59,0	-57,9	-59,8	-62,6	-2,0
Vuosikate, milj. €	142,3	126,9	151,8	188,0	45,7	36,2
Vuosikate/Poistot, %	114,3	100,0	117,8	141,7	27,4	23,9
Tulos, milj. €	17,8	0,0	22,9	55,3	37,5	32,4
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 vuotta. milj. €	-321,9	-266,6	-303,1	-208,7	113,2	94,4
Investoinnit (netto), milj. €	-232,5	-222,2	-283,1	-229,2	3,3	53,8
Investointien tulorahoitus, %	61,2	57,1	53,6	82,0	20,8	28,4
Lainat, milj. €	925,9	932,0	932,0	853,7	-72,2	-78,3
Lainat, €/ asukas	3 718	3 728	3 728	3 347,0	-371,2	-381,0
Verorahoituksen kasvu,%	5,9	-55,8	-53,1	-52,8	-58,7	0,3
Asukasmäärä	249 009	250 000	250 000	255 066	6 057	5 066

Kaupunkikonsernin talous

Konsernin keskeiset nostot

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023. Tällöin päättyi myös sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymien toiminta, mikä näkyy isoina muutoksissa kaupungin ja konsernin taloudessa.
  - Konsernilaskelmat eivät ole vertailukelpoisia edellisvuoteen
- Vuosikate heikkeni 105,9 milj. euroa (27,4 %) edellisvuodesta, mitä selittää kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien merkittävä väheneminen sote-uudistuksen seurauksena. Vuosikate kattoi poistoista 131 prosenttia.
- Konsernin tilikauden tulos oli 64,1 milj. euroa ylijäämäinen. Tulos heikkeni 50,0 milj. euroa (43,8 %) vertailuvuodesta.
  - Viime vuoteen verrattuna kaupungin tulos parani selvästi.
- Konsernin investointimenot olivat 537,4 milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti 53.
- Konsernin 2 235,6 milj. euron lainakanta oli 8 765 euroa asukasta kohden.

Konsernin tuloslaskelma

Miljoonaa euroa	TP 2023	TP 2022	Muutos
Toimintatuotot	1 043,7	1 443,9	-400,2
Toimintakulut	-1 472,4	-2 593,9	1 121,5
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	2,0	7,8	-5,7
Toimintakate	-426,6	-1 142,2	715,6
Verotulot	681,1	1 192,3	-511,2
Valtionosuudet	58,3	373,9	-315,5
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	13,3	3,1	10,2
Muut rahoitustuotot	2,2	2,6	-0,4
Korkokulut	-46,5	-39,0	-7,4
Muut rahoituskulut	-0,6	-3,6	3,0
Vuosikate	281,2	387,0	-105,9
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-215,3	-270,1	54,8
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0
Arvonalentumiset	-1,8	-2,8	1,0
Tilikauden tulos	64,1	114,2	-50,0
Tilinpäätössiirrot	1,1	0,6	0,5
Tilikauden verot	-9,5	-23,8	14,2
Laskennalliset verot	-3,6	-2,4	-1,3
Vähemmistöosuudet	0,2	0,4	-0,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	52,3	89,0	-36,7

Konsernin rahoituslaskelma

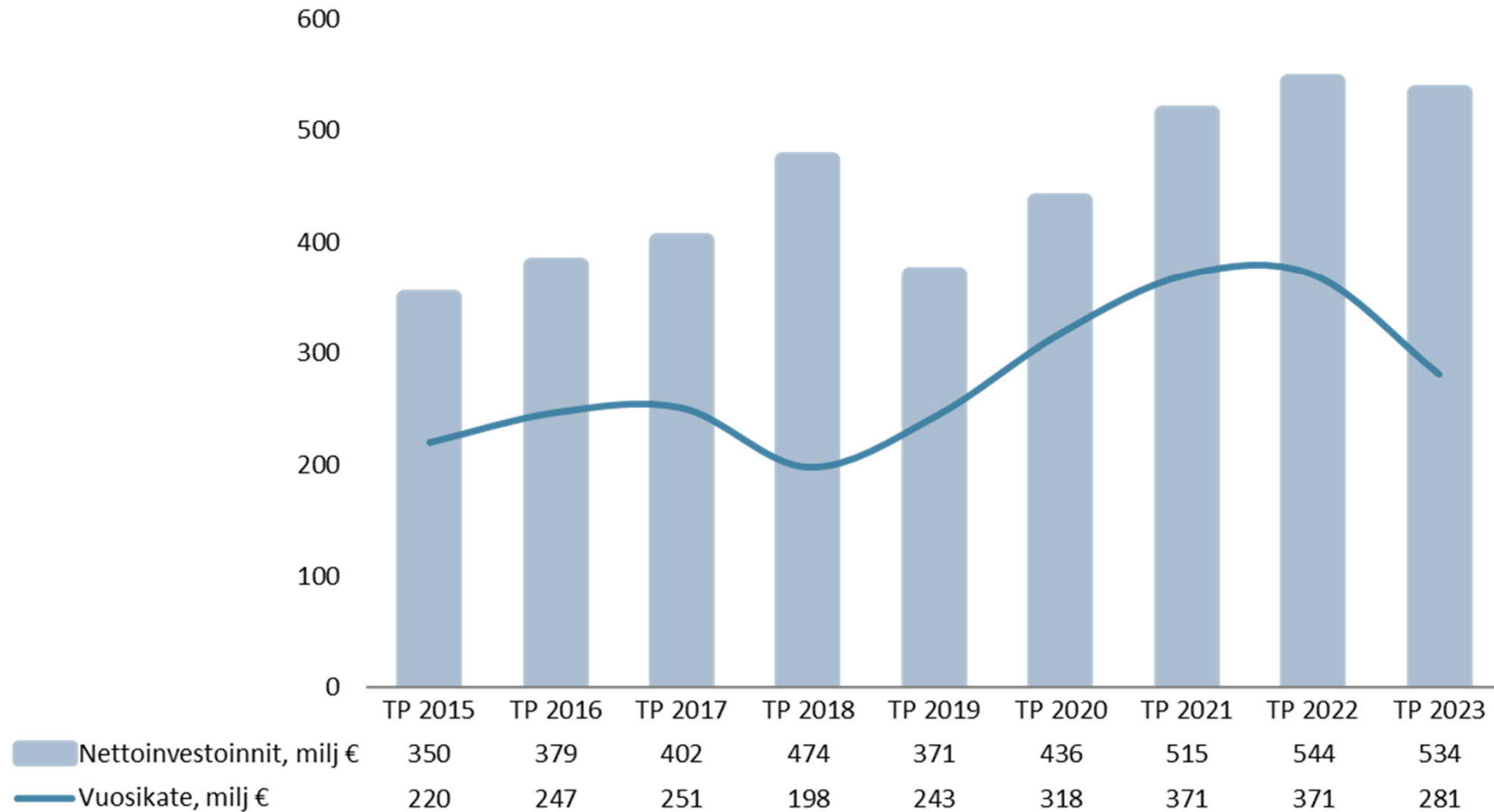
Miljoonaa euroa	TP 2023	TP 2022	Muutos
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	281,2	387,0	-105,9
Tilikauden verot	-9,5	-23,8	14,2
Tulorahoituksen korjauserät	6,6	-62,2	68,8
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-537,4	-550,1	12,8
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3,2	5,9	-2,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11,8	138,3	-126,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	-244,2	-104,8	-139,4
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	8,5	-2,5	11,0
Lainakannan muutokset	229,5	-6,8	236,3
Oman pääoman muutokset	-0,4	-2,2	1,8
Muut maksuvalmiuden muutokset	-148,3	72,7	-221,0
Rahoituksen rahavirta	89,4	61,2	28,1
Rahavarojen muutos	-154,8	-43,6	-111,2
Rahavarat 31.12.	149,8	345,2	-195,4
Rahavarat 1.1.	304,6	388,8	-84,2
	-154,8	-43,6	-111,2

NETTOINVESTOINNIT
-534,2 milj. €
(TP 2023)

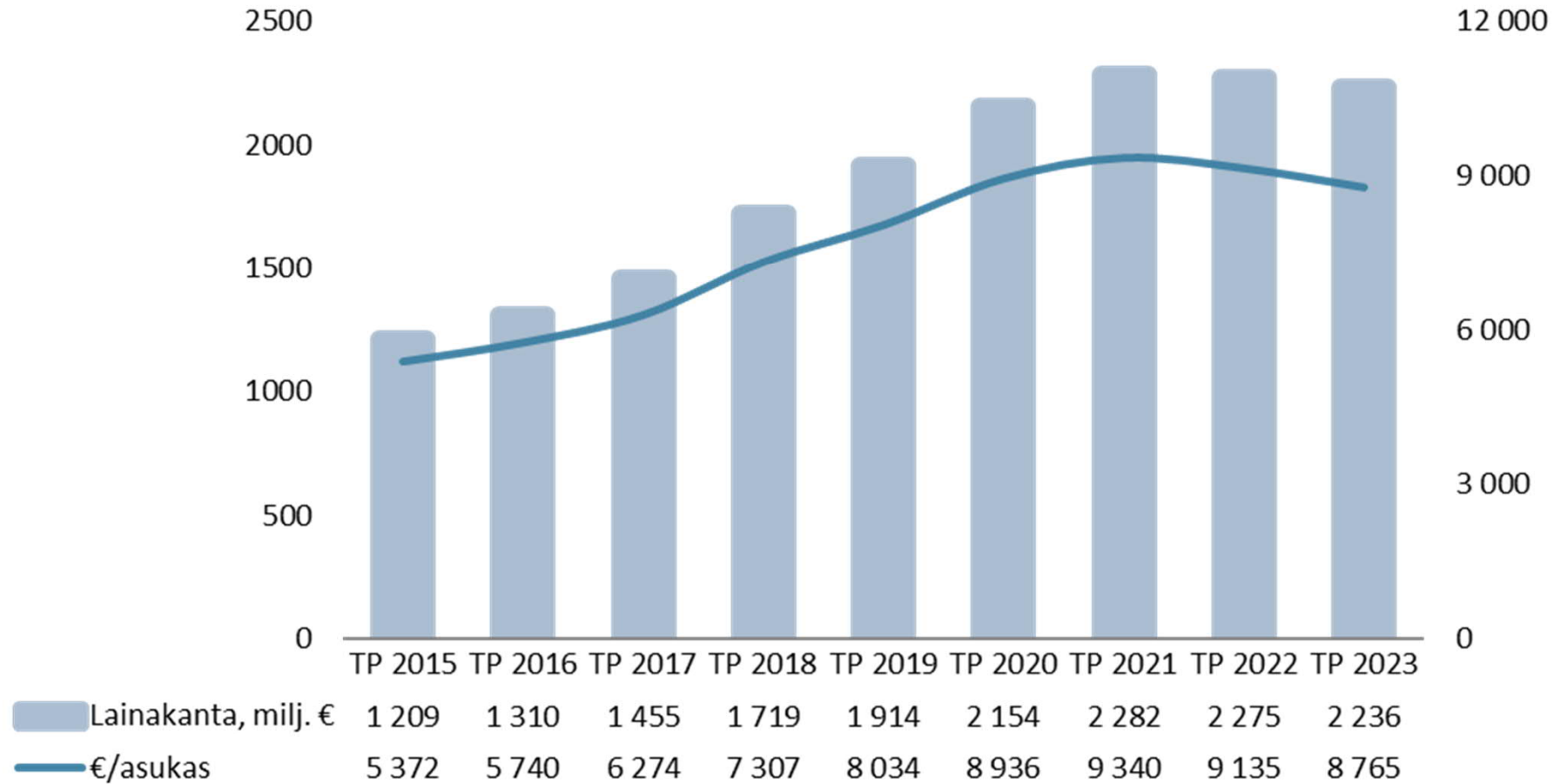
INVESTOINTIEN
TULORAAHOITUS-%
53 %
(TP 2023)

TOIMINNAN JA
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA
5 VUOTTA
-736,9 milj. €
(TP 2023)

Konsernin nettoinvestoinnit ja vuosikate

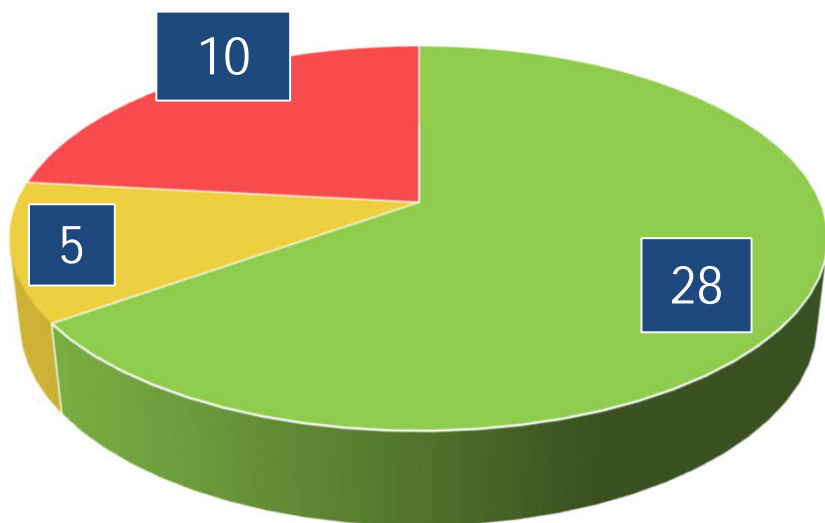
Konsernin lainakanta

Talousarvion toiminnan tavoitteiden toteutuminen 2023

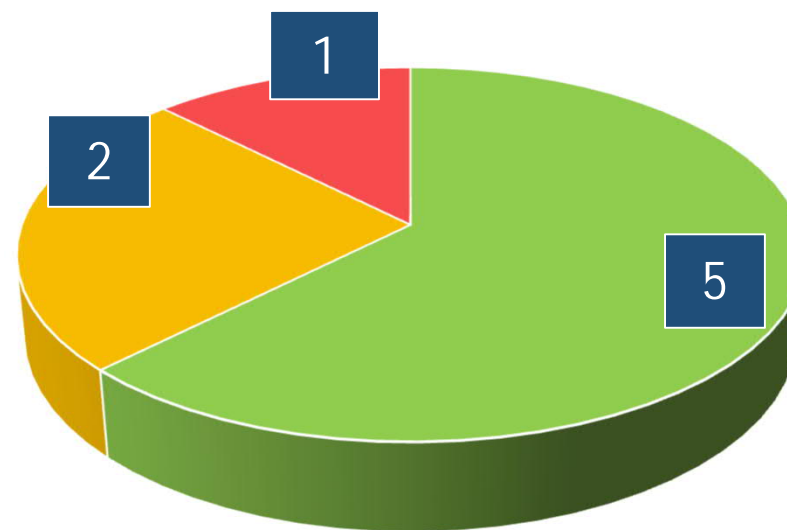
Toiminnan tavoitteiden toteutuminen 2023, 1/2

KAUPUNKITASOISET SEKÄ LAUTAKUNNILLE ASETETUT TAVOITTEET

- Tavoite toteutui
- Tavoite toteutui osittain
- Tavoite ei toteutunut

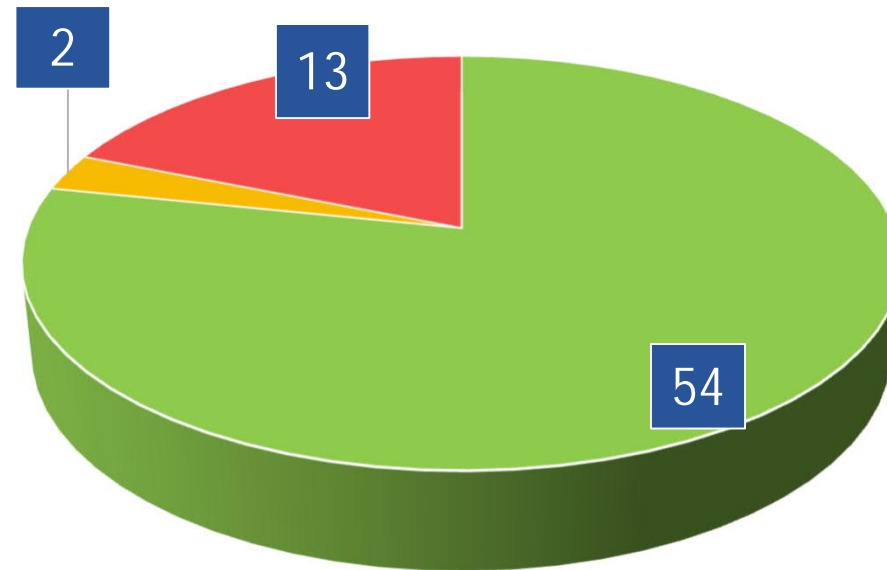
LIIKELAITOKSILLE ASETETUT TAVOITTEET

- Tavoite toteutui
- Tavoite toteutui osittain
- Tavoite ei toteutunut

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen 2023, 2/2

TYTÄRYHTIÖILLE ASETETUT TAVOITTEET

- Tavoite toteutui
- Tavoite toteutui osittain
- Tavoite ei toteutunut

Keskeiset onnistumiset 1/2

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Lasten ja nuorten koettu ahdistuneisuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Kouluterveyskyselyn 2023 mukaan lukiolaisten ahdistuneisuus on laskenut 1,1 prosenttiyksiköllä vuoden 2021 luvusta 24,8 % vuoden 2023 lukuun 23,7 %. Tyttöillä ahdistuneisuus laski 33,3 prosentista 31,4 prosenttiin, pojilla ahdistuneisuus laski 9,6 prosentista 9,0 prosenttiin. Myös Tredun opiskelijoiden ahdistuneisuus on laskenut vuoden 2021 luvusta 18,6 % vuoden 2023 lukuun 16,7 %. Tyttöillä ahdistuneisuus laski 34,5 prosentista 32,8 prosenttiin ja pojilla 8,2 prosentista 5,6 prosenttiin. 8. ja 9. lk nuorten koettu kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus on laskenut 1,4 prosenttiyksikköä (2021 22,6 % ja 2023 21,2 %). Tavoite toteutui.	
Itsensä yksinäiseksi tuntevien lasten, nuorten ja aikuisten osuus on vähentynyt vuoteen 2021 verrattuna	Yksinäisyyden kokemus on vähentynyt kaikilla kolmella kohderyhmällä. Kaupungin hyvinvointikyselyn mukaan itsensä yksinäiseksi jatkuvasti tai usein tuntevien aikuisten osuus on hieman laskenut (2021 17,2 % / 2023 15,8 %, muutos -1,4 %-yksikköä). Kouluterveyskyselyn mukaan 8.-9. luokkalaisista tuntee itsensä yksinäiseksi 13,1 prosenttia (2021 16,2 %, muutos -3,1 % yksikköä). 4.-5. luokkalaisten yksinäisyys on vähentynyt 0,3 prosenttiyksikköä (2021 4,2 % / 2023 3,9 %). Tavoite toteutui.	
Liikkuminen kestäväillä kulkutavoilla on lisääntynyt edelliseen vuoteen verrattuna	Kestävän liikenteen kehitysindeksi on parantunut 7,1 % vuoteen 2022 verrattuna. Kestävän liikkumisen indeksin sisällä jalankulkuindeksi on parantunut 3,0 %, pyöräliikenteen indeksi on parantunut 13,0 % ja joukkoliikenteen nousijamäärät ovat Tampereen pysäkeillä kasvaneet 17,9 % vuoteen 2022 verrattuna. Tavoite toteutui.	
Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on määritetty ja seuranta käynnistetty	Keskeiset LUMO-seurantaindikaattorit on valittu. Luonnon monimuotoisuuden seuranta käynnistettiin valittujen indikaattorien osalta kesällä 2023 aikana luontotyyppien ja kaupunkilinnuston osalta. Muun muassa Länsi-Tampereelta selvitettiin luontotyyppijä 400 hehtaarin alueelta. Luontotyyppien seuranta jatkuu kesällä 2024 keskustan ja koillisen alueen kartoittamisella. Luontotyyppien ja niiden kunnon selvittäminen toimii pohjatietona luonnon tilan seurannalle, ekosysteemitilinpäädölle ja luontohaittojen sekä ekologisen kompensaation laskennalle. Tavoite toteutui.	
Työllistymistä edistävän palvelun perusteella työmarkkinatukea saa Tampereella keskimäärin vähintään 3000 henkilöä kuukaudessa	Kela maksoi tammi-joulukuussa 2023 työmarkkinatukea aktiivitoimenpiteen ajalta keskimäärin 3872 asiakkaalle. Työllisyyskokeilun aktivointiaste on laskenut 7,6 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen ollen joulukuun lopussa 32,1%. Tätä selittää työttömien määrän kasvu. Aktivointiaste on korkea suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin. Työllisyyskokeilun työttömien ja lomautettujen asiakkaiden määrä on noussut 2784 asiakkaalla joulukuusta 2022. Työmarkkinatukea työttömyyden takia saavien määrä on noussut Tampereella 68 asiakkaalla. Työttömyyden nousu tulee todennäköisesti näkymään työmarkkinatukimaksujen kasvuna. Tavoite toteutui.	

Keskeiset onnistumiset 2/2

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Kaupungin asiakkaista 57 % kokee, että palvelu ylittää odotukset	Vuoden 2023 osalta kaupunki sai yli 56 300 vastausta asiakaskokemuksesta. 71,40 % kaupungin asiakkaista on kokenut, että palvelu on ylittänyt heidän odotuksensa. Tavoite toteutui.	
Asiointi digitaalisessa kanavassa on mahdollista 35 % kaupungin palveluja	Palvelutietovarantoon on palvelukanavistaan ilmoittanut 168 palvelua, joista 76 tarjoaa verkkoasiointikanavan. Näin ollen asiointi digitaalisessa kanavassa on tällä hetkellä mahdollista 45 % kaupungin palveluja. Tarkastelussa ovat sekä Tampereen kaupungin omistamat että valtakunnalliset verkkoasiointikanavat, joita kuntalainen käyttää asioidessaan kaupungin kanssa. Tavoite toteutui.	
Yleisarvosana Tampereesta tapahtumia ja kulttuuria tukevana ja edistävänä kaupunkina on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Vuonna 2022 toimijat antoivat Tampereelle yleisarvosanaksi 60,0 / 100. Vuoden 2023 lopun kyselyssä tulos oli noussut hieman ja oli 63,1 / 100. Tavoite toteutui.	
Asemakaavoituksella on mahdollistettu vuosittain 150 pientalon rakentaminen	Vuoden 2023 aikana kaavoitettu yksittäisiä pientalotontteja isompia tontteja jakamalla. Kaavavarannossa on luovutettavia omakotitontteja n. 190 kpl mm. Ojalan, Västringinmäen ja Hervantajärven alueilta. Hyväksytyn asemakaavoitusohjelman mukaisesti Tampereelle kaavoitetaan vuosina 2024-2028 750 omakotitonttia, jotka keskittyvät Ojalan ja Nurmin alueille. Asemakaavat on ohjelmoitu valmistuvaksi 2024-2028. Tavoite toteutui.	
Työntekijäkokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työntekijäkokemuskyselyn tulokset parantuivat edellisen vuoden joulukuun kyselyn tuloksiin nähden. QWL-tulos (Quality of Working Life) 60,9 % (tulos 12/2022 59,2 %) ja eNPS (employee Net Promoter Score) 13,47 (tulos 12/2022 8,31). QWL-indeksin skaala 0%-100%. eNPS:n skaala: -100 – 100. Tavoite toteutui.	
Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Työhyvinvointimatriisin tulos parani edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2023 tulos on 57,4, jossa on parannusta edelliseen vuoteen nähden 4,1 yksikköä. Tulokset ovat kehittyneet myönteisesti matriisin kaikilla osa-alueilla. Sairauspoissaolot ovat laskeneet, työtapaturmien määrä on vähentynyt, ja työkyvyttömyyseläkemaksut pienentyneet, sekä Kunta10 -tulokset kehittyneet myönteiseen suuntaan. Tavoite toteutui.	

Keskeiset poikkeamat 1/2

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomien, vailla ammatillista tutkintoa olevien perustutkinto-opiskelijoiden, negatiiviset eroamiset ovat vähentyneet edelliseen vuoteen verrattuna	Negatiivisen syyn vuoksi eronneita oppivelvollisuuden piiriin kuulumattomia vailla ammatillista tutkintoa olevia opiskelijoita oli 538 vuonna 2023 ja 470 vuonna 2022. Tavoite ei toteutunut.	
Ammatillisista perustutkinnoista on valmistunut vähintään 2700 opiskelijaa	Ammatillisesta perustutkinnosta valmistuneiden opiskelijoiden määrä oli 2535. Tavoite ei toteutunut.	
Kiusaaminen on vähentynyt toisen asteen koulutuksessa edelliseen vuoteen verrattuna	Ammatillisessa koulutuksessa kiusaamista on kokenut vuonna 2023 4 % aloittavista opiskelijoista ja 9 % valmistuvista opiskelijoista. Vastaavat luvut viime vuodelta olivat aloittavien osalta 2 % ja valmistuvien osalta 6 %. Lukiokoulutuksessa tammikuussa 2023 toteutetuissa kyselyissä 1. vuoden opiskelijoista oli kokenut kiusaamista melko paljon tai jonkin verran 8,5 % ja valmistuvista opiskelijoista 11,8 %. Vastaavat luvut edelliseltä vuodelta olivat 1. vuoden opiskelijoiden osalta 5,5 % ja valmistuvien osalta 10,8 %. Tavoite ei toteutunut.	
Laajan työttömyysasteen kehitys on nuorten ja ulkomaalaisten osalta kuuden suurimman kaupungin keskiarvon tasolla	Nuorten laaja työttömyysaste nousi Tampereella 2,2 prosenttiyksikköä vuoden takaiseen verrattuna joulukuussa 2023. Viidessä muussa suuressa kaupungissa nuorten laaja työttömyysaste nousi keskimäärin 1,58 prosenttiyksikköä. Nuorten laajan työttömyysasteen taso vaihtelee C6-kaupungeissa melko paljon (12,9 %-20,5 %) Tampereen sijoittuessa 16,8 %:lla lähes keskiarvoon. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi vuoden takaiseen verrattuna Tampereella 3,7 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laajan työttömyysasteen kasvua selittää osittain tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten työnhakija-asiakkaiden tulo Suomeen ja lisääntynyt määrä TE-palveluissa. Lisäksi Tampereelle muuttavien vieraskielisten määrät ovat olleet edelliseen vuoteen verrattuna kasvussa, mikä selittää myös kotoutumisaikaisten, työllistymistä edistävissä palveluissa olevien ulkomaalaisten määrän kasvua. Muissa kuutoskaupungeissa ulkomaalaisten laaja työttömyysaste kasvoi keskimäärin 2,0 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaisten laaja työttömyysaste on pääkaupunkiseudulla selvästi matalampi kuin muissa kuutoskaupungeissa. Tyypillisesti nuorten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyystilanne reagoi ensimmäisenä suhdannevaihteluihin. Tavoite ei toteutunut.	

Keskeiset poikkeamat 2/2

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisten oleskelulupien määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden ensimmäisiä oleskelulupia myönnettiin vuonna 2023 yhteensä 128 kappaletta, kun vastaavien lupien määrä vuonna 2022 oli 224. Vuonna 2022 myönnettyjen oleskelulupien määrä oli poikkeuksellisen suuri johtuen mm. koronan jälkeisen ajan työvoimatarpeiden ja kansainvälisen rekrytoinnin lisääntymisestä sekä Venäjältä tulleiden hakemusten määrän kasvusta, joka voi selittyä Ukrainaan kohdentuneen hyökkäyssodan vaikutuksilla. Kansainvälisen rekrytoinnin edistämistä jatketaan pitkäjänteisesti, alueen työvoimatarpeet huomioiden. Tavoite ei toteutunut.	
Työllisyyskokeilun aikana työllistyneiden kokonaismäärä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna	Tammi-joulukuussa 2023 työllistymisiä kirjattiin yhteensä 8668, kun vastaava luku vuonna 2022 oli 9287 (-619). Huomioiden työttömyyden jäljellä oleva rakenne voidaan tulosta pitää hyvänä. Työllisyyskokeilun työttömien ja lomautettujen asiakkaiden määrä kokeilussa on noussut 29,8 prosentilla (2784 asiakasta) joulukuusta 2022. Tavoite ei toteutunut.	
Perusopetuksen oppimistulokset ovat parantuneet edelliseen vuoteen verrattuna	Perusopetuksen oppimistuloksia tarkasteltavaa lukutaitoa mittaavat arvioinnit toteutettiin tässä muodossa toista kertaa. Vertailtaessa peräkkäisiä vuosia, on hyvä huomioida, että arvioinnin tekevät ikäluokat vaihtuvat. Vuoden 2023 tulokset osoittavat, että lukutaitoa mittaavat ratkaisuprosentit olivat varsin samansuuruisia 2022 ja 2023. Sen sijaan lukutaitoa mittaavan rajan alittaneiden suhteellinen osuus kasvoi kevästä 2022 kevääseen 2023. Tulokset viittaavat siihen, että Tampereella oli keväällä 2023 suhteellisesti enemmän heikkoja lukijoita kuin keväällä 2022. Tampereen koulujen lukutaitoerot tasoittuvat koulupolun aikana. Tavoite ei toteutunut.	
Hakijakokemus on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna	Hakijakokemuskysely otettiin käyttöön 1.6.2022. Kyselyn arviointiasteikko on 1 -5, 1=en ollenkaan houkuttelevana, 5=erittäin houkuttelevana. Vuoden 2022 (1.6.–31.12.) tulos oli 3,95 (vastanneita 225 henkilöä) ja vuoden 2023 tulos on 3,78 (323 henkilöä). Huom. vuonna 2022 kysely oli käytössä vain seitsemän kuukautta, joten vuosien tulokset eivät ole täysin vertailukelpoiset. Tavoite ei toteutunut.	
Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukainen asuntotuotantotavoite 716 asuntoa toteutuu	Tampereelle valmistui vuonna 2023 yhteensä 635 kohtuuhintaista asuntoa. Huomioitavaa on, että vuonna 2022 kohtuuhintaisia asuntoja valmistui yli tavoitetason. Myös vuonna 2024 odotetaan käynnissä olevien rakennushankkeiden perusteella valmistuvan kohtuuhintaisia asuntoja yli tavoitetason. Tavoite ei toteutunut.	

Keskeiset onnistumiset, tytäryhtiöt

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Tampereen Energia-konserni: Maksettu osinko 50 % konsernin nettotuloksesta tai vähintään 20 milj. euroa.	Tampereen Energia maksoi vuonna 2023 osinkoa 20 M€.	
Tampereen Energia -konserni: Uusiutuvan energian osuus koko energiatuotannosta (vesivoima, tuulivoima, bioenergia, jäte-energia), vähintään 40%	Uusiutuvan energian osuus oli 63 % vuonna 2023.	
Pirkanmaan Jätehuolto Oy: Yhtiön maksama osinko Tampereen kaupungille vähintään 1,2 milj. euroa.	Pirkanmaan Jätehuolto maksoi osinkoa yhteensä 2,29 milj. euroa, josta Tampereen Kaupungille 1,14 milj. euroa.	
Pirkanmaan Jätehuolto Oy: Kuntavastuullisen palvelun hinnat ovat edullisimmassa kolmanneksessa suurista kaupungeista. Sijoitus 12 suurimman kaupungissa joukossa vähintään sijat 1-4.	Pirkanmaan Jätehuollon kuntavastuullisen jätehuollon asiakashinnat olivat Kiinteistöliiton puolueettoman tutkimuksen mukaan kokonaisuudessaan suurten kaupunkien edullisimmat.	
Tampereen Palvelukiinteistöt Oy: Maksettu osinko on 50 % kiinteistörealisointien nettomyyntivoitoista.	Maksettu osinkoa 14 milj. euroa, joka sovittu kiinteäksi summaksi kaupungin talousarviota tarkennettaessa. Kiinteä summa on pyritty laskemaan kaupungin päässä siten, että vastaisi 50% realisointien nettomyyntivoitosta, mutta jälkikäteen laskelman mukaan prosentti olisi 45%. Palvelukiinteistöt ovat täyttäneet heille asetetun muokatun tavoitteen kiinteästä osingon määrästä.	
Asuntoyhteisöt POAS Oy ja TVA Oy: asuntojen taloudellinen käyttöaste	TVA 99,02 ja POAS Oy 95,97 %. Tavoite toteutui molempien osalta.	
Tampereen Raitiote: Raitioliikenteen luotettavuus vähintään 99,8% (ajetut lähdöt vs. suunnitellut lähdöt) => tarkoittaa noin yhtä ajamatonta lähtöä per päivä. Päivässä keskimäärin 530 lähtöä.	Luotettavuus oli 99,86 % eli tavoitetaso saavutettiin. Vuosi oli kokonaisuudessaan erittäin hyvä ja liikenne toimi luotettavasti. Edellisvuoden tapaisilta suurilta infravioilta (ajolankojen tippuminen ja vaunujen suistuminen) vältyttiin.	

Keskeiset poikkeamat, tytäryhtiöt

Tavoite	Tavoitteen toteuma vuoden lopun tilanteessa	
Pirkanmaan Voimia Oy: Asiakastyytyväisyys paranee. Asiakastyytyväisyysmittauksen tulokset; tilaaja-asiakkaan suosittelemuus NPS = net promotion score. Tavoite paremmat tulokset kuin vuonna 2022.	Ateriapalveluiden tyytyväisten osuus 57% (64%). Tuloksessa laskua 7% verrattuna vuoteen 2022.	
Tampereen Infra: Asiakkaiden nettosuosittelemuusindeksi, skaala -100-100. Tavoite vähintään 45.	Suositteluindeksi 28, tavoite ei toteutunut.	
Tullinkulman Työterveys Oy: Kaupungin työterveyshuollon kustannukset ovat kilpailukykyiset. Bruttokustannus €/hlö enintään 525 €/hlö.	Bruttokustannus €/hlö oli 660 euroa, tavoite ei toteutunut.	
Tampere-talo Oy: Kävijämäärä palautuu ja ylittää vuoden 2019 tason (674 317). Vuonna 2022 muodostetaan lähtötaso kokonaiskävijämäärän osalta. Toteutunut kävijämäärä (päiväkävijät ja talon ulkopuoliset kävijät yhteensä), vähintään 675 000 kävijää.	2023 kävijämäärä 566 911, tavoitteesta jäätiin 108 089 kävijän verran.	
Tampereen Vuokra-asunnot: Toiminta on kannattavaa. Mittarina sipo-%. Vähintään 4,5%	Sipo 1,83 % vuodelta 2023. Tavoite ei toteutunut.	